

Kadrina kooli lugu

Kirjateaduse jagamise algus ulatub ka siinmail umbes kolme ja poole sajandi taha. Milline see siis välja nägi, võib vaid oletada, sest kirjalikke andmeid selle kohta on napilt. Kindel on aga see, et rahvusliku ärkamisaja nii põhjus kui tulemus peituvad hariduses ja tuginevad haritusele.

Kadrina kooli lugu on pidev areng ja kasvamine igas võimalikus tahas. Kooliõpetuse andmise vajalikkuses pole ka siinmail ammustest aegadest kaheldud. Võimalikuks sai see aga tänu toleaege kirikuõpetaja **J. H. Lutheri** (1861–1932) väsimatule tegutsemisele ülemöödunud sajandivahetuse paiku.

30. detsembril 1902 alustas ca poole kilomeetri kaugusel Kadrinast (*arvata võib, et Kadrina keskusena saab sel ajal käsitleda ehk kirikut ja selle lähiumbrust.* –Toim.), Kadapiku külas Strandmannide majas tegevust kihelkonnakool. Majanduslik olukord võimaldas koolil tegutseda ühe aasta. Luhteri eestvedamisel asutati 1905. aastal Kadrina koolisõprade ring. Selle ringi jõupingutuste tulemusena alustas kool, nüüd juba J. H. Lutheri erakoolina, taas 20. septembril 1906. Riigivõimude vastuseisu tõttu ei olnud teisiti võimalik. Seekord renditi kooli tarbeks hooned kiriku läheduses (*Rakvere tee 2, täna Paruni Pood, Tõlla Trahter, Mansioni Pood jm*) endise vasevalutöökoja omaniku Johansonu pärijatelt. 1907. a sai iseseisvaks Kadrina Eesti Hariduse Selts (esimene esimees **J. Siiak**, seejärel 1909-36 vallakirjutaja **Aleksander Krimm**), kelle aktiivne toimimine (tuluõhtud, väljamüügid jms) võimaldas kooli majanduslikult toetada ja tegevuses hoida. 1920. aastast sai kool Undla valla haldusesse. Tolle aja tuntuima koolijuhi **Paul Pedissoni** (1890-1935) sõnul oli selleks aastaks koolikursuse läbinud ja kooli lõpetanud 153 õpilast, koolis õpetust saanud aga ligi 500 last.

Õpihimuliste rohkus tõi esile tõsiasi, et kooli ruumid on lootusetult kitsaks ja ajast maha jäänud. Koolijuht **Ott Siirak**'i (1910-41) ametiajal, 1937. a, võttis Undla vald vastu otsuse ehitada uus koolihoone. Pärast vajalikke eeltöid asetati maja nurgakivi **29. mail 1938**. Ehituseks kulus veidi üle aasta. Seda maja tunneme täna praeguse hoonetekompleksi A korpusena (*vahepealsetel aastatel ka vana osana* –Toim.) Hoone oli ja on aastaid Kadrina esinduslikem ja oleks kahtluseta sobinud mistahes linnapilti. Õpetajad ja õpilased said enda käsutusse 7 kolme- ja 2 kaheaknalist avarat klassiruumi. II korruse kesksel kohal oli saal nii võimlemistundideks kui ka pidulikeks sündmusteks. Tänapäevaks on saalist saanud 2 klassiruumi. Majas oli ka 3 korterit: I korrusel direktorile ja II korrusel üks majahoidjale ning teine õpetajale. Õpetaja Mare Saki köök oli pikka aega ühtlasi ka kooli kantseleiks. Keldrikorrusel asus avar söögisaal, köök, riidehoid, pesuköök-saun, juurviljakelder ning keskkütteruum. Valdavalt maalastest õpilastele oli selline maja äärmiselt uhke ja muljetavaldav.

Sõja aastatel kasutasid maja hospitalina ja staabina Saksa väed. Koos lahkumisega 1944. a üritasid nad maja maha põletada, ent kooliteenija K. Narruskovi kiire ja otsustav tegutsemine ei lasknud sellel sündida.

1941. a asus kooli juhtima **Elmar Kanter**, legendaarne, aktiivne ja tänini kogu Kadrina lugupidamise pälvinud inimene, kes tegi seda 1961. aastani. 1957. aastal sai mittetäielikust keskkoolist keskkool ja I lend lõpetas samuti 1961. a kevadel. Õpilaste arv oli kasvanud 350ni. Taas kimbutama hakanud ruumipuuduse tõttu pidid lapsed taluma kahest vahetusest tingitud ebameeldivusi. Kuni tänase B korpuse valmimiseni kasutati veel ka vana, õuepealse koolimaja ruume, kus asusid internaat ja mõned klassid. Klassiruumina rakendati ka Rahvamaja (ehitatud 1930. a Kadrina Hariduse Seltsi majaks) nn punanurka. Osa tunde toimus isegi tollaegse RTJ kontorihoones ja tütarlaste käsitööklass asus apteegi majas, Viru tn 11. 1959. aastal alustati juurdeehitusega ja praegune B korpus (*vahepeal uueks osaks nimetatu* –Toim.) valmis 1962. aasta sügiseks. Ehitus oli samalaadne üldrahvalik ettevõtmine kui kunagised seltsimaja ning koolimajagi. Alates metsalangetamisest ja lõpetades heakorratöödega osalesid selles nii lapsevanemad, õpetajad kui ka õpilased. Paraku osutusid uued ruumid talvel liiga jahedateks, mistõttu paljud haigestusid. Nii koliti külmal ajal jälle vanasse majja ja kahte vahetusse. B korpusega tuli juurde kokku 9 klassiruumi, nende seas füüsika ja keemia klassid, ja uued tualettruumid. Keldrikorrusel lisandusid garderoob, ajakohasem söögisaal ja uus köök. A korpuse sööklast sai poiste tööõpetuse klass, II korruse saalist kaks klassiruumi. Ühte klassi II korrusel seati sisse uus õpetajate tuba. Senisest sai pioneerituba. Kuni võimla täieliku valmimiseni toimusid kehalise kasvatuses tunnid koridorides, fuajeedes ja treppidel.

Aastatel 1961- 63 oli kooli direktoriks **Kaljo Lomp**. 1963-2000. a oli samal ametipostil **Otto Amer**. Õpilaste arv aga kasvas pidevalt ja see tingis taas üsna pikaks ajaks kahes vahetuses õppetöö. Ja jälle tõusis vajadus juurde ehitada. Direktor Ameri ja tollaegse EPT juhataja **Enno Põllu** võitluste tulemusena valmis 1984. aastal teine juurdeehitus, mis oma mahult on pea samasuur kui senised ehitused kokku – 35 klassiruumi-ainekabinetti, igal õpetajal tööruum, kergejõustikumanež keldris, taas uus söögisaal ja köök.

1987. aastast on koolil ka aulakorpus, kus lisaks avara rõduga saalile on õpperuumid Kunstide Kooli tarbeks. Praeguseks on Kadrina Keskkool ligi 1000 õpilasega kaasaegne ja arenev haridusasutus, mille sarnast mujalt maakohadest leida polegi. Täna on koolijuhi raskest ametist **Arvo Pani**.

Kadrina kooli tormilisest ent seaduspärasest arengust annavad põhjalikuma ülevaate koolialmanahhi Juured ja võrsed kaks osa, mis ilmusid vastavalt kooli 90. ja 95. aastapäevaks. Mõndagi lisandub ka kooli 100. sünnipäevaks.

Juba sellel, 1921.a. fotol on aimata, et klassitoad olid kitsaks jäämas.
Uue majani jäi aga veel 18 aastat.

Uhke koolihoone nurgakivi pühitseti 29. mail 1938.aastal.

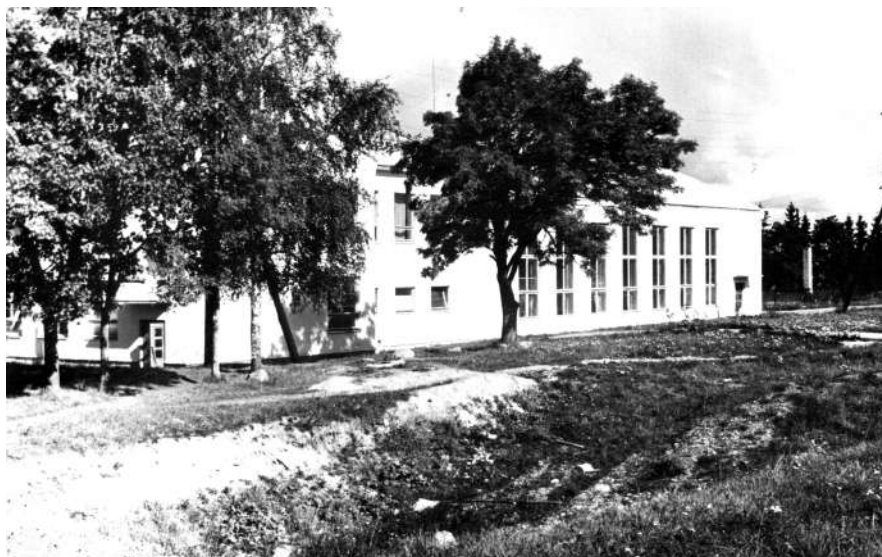
Majakarp on püsti, valminuna vaatab ta Teid kaanepildilt.

Järg on jõudnud võimla...

... ja kaht maja ühendava nn. B-korpuse kätte.

Aastaid oli siin Kadrina ainuke spordisaal-aula.

TEKSTI KIRJUTANUD JA FOTOD KOGUNUD: TIJU UUSKÜLA
TOIMETANUD, KUJUNDANUD JA PALJUNDANUD:
TIINA JA HARALD RAHUPÕLD (THR)

VÄLJAANDJA: MTÜ NEERUTI SELTS,

NEERUTI SELTSI Toimetised A-508, Kadrina, 2002

NEERUTI SELTSI TOETAB SUURBRITANNIA
SUURSAATKOND EESTIS

*Ostes käesoleva trükise tunnustate loodushoidlikku maailmavaadet ja
Neeruti Seltsi, kes selle alalhoidmiseks ellu on kutsunud.*